

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 397/1994

Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κίνδυνο ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 90/269/ΕΟΚ

(Φ.Ε.Κ. 221/Α/19-12-1994)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1, 3 και 5 του ν. 1338/83 (34/Α) “Εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου” όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 6 του ν. 1440/84 (70/Α) “Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, στο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακος και Χάλυβος και του Οργανισμού Εφοδιασμού EURATOM” και τροποποιήθηκε από το άρθρο 7 του ν. 1775/88 (101/Α) “Εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου και άλλες διατάξεις” και το άρθρο 65 του ν. 1892/90 (101/Α) “Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις” .
2. Τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν. 1568/85 (177/Α) “Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων”.
3. Τις διατάξεις της παραγρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 1568/85.
4. Τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 1836/89 (79/Α) “Πρώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις”.
5. Τις διατάξεις των άρθρων 24, 25, 26 και 27 του ν. 2224/94 (112/Α) “Ρύθμιση θεμάτων εργασίας, συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων και οργάνωσης Υπουργείου Εργασίας και των εποπτευομένων από αυτό νομικών προσώπων και άλλες διατάξεις”.
6. Την αριθμ. 5/16.6.94 γνώμη του Συμβουλίου Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας.
7. Την αριθμ. 80170/26.7.94 (585/Β) κοινή Απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εργασίας “Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Εργασίας Γεώργιο Αδαμόπουλο” .
8. Την ΥΠ/122/14.7.94 Απόφαση (550/Β) “Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας Χρήστο Ροκόφυλλο”.
9. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του ν. 1558/85 (137/Α) “Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα”, που προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/92 (154/Α) “Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων κ.τ.λ.”.
10. Ότι με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος δεν θα προκληθεί πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας ή του κρατικού

προϋπολογισμού ή προϋπολογισμού ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι οι δαπάνες εντάσσονται στα πλαίσια των ήδη εγκεκριμένων προϋπολογισμών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 39 του ν. 1836/89, ο οποίος έχει επεκταθεί και στο Δημόσιο.

11. Την αριθμ. 573/18-10-94 γνωμοδότηση του Συμβουλίου Επικρατείας, μετά από πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας – Εμπορίου, του αναπληρωτή Υπουργού Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας και του Υφυπουργού Εργασίας, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Αντικείμενο-Πεδίο εφαρμογής

1. Το παρόν προεδρικό διάταγμα καθορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας κατά την χειρωνακτική διακίνηση φορτίων που συνεπάγεται κίνδυνο ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων. Οι διατάξεις του εφαρμόζονται επιπλέον των γενικών διατάξεων για την υγιεινή και την ασφάλεια της εργασίας που ισχύουν κάθε φορά.
2. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, ανεξαρτήτως κλάδου οικονομικής δραστηριότητας στον οποίο κατατάσσονται.
3. Για την εφαρμογή του παρόντος στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και ΟΤΑ ισχύουν και οι ιδιαίτερες ρυθμίσεις της ΚΥΑ 88555/3293/88 (721/Β) “Υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ” που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89 (79/Α) “Πρώθηση της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες διατάξεις”.
4. Οι διατάξεις του παρόντος δεν εφαρμόζονται στο ένστολο προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και στο οικιακό υπηρετικό προσωπικό. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξασφαλίζεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία του ως άνω προσωπικού, έχοντας υπόψη τους στόχους του παρόντος.

Άρθρο 2

Ορισμός

Για τους σκοπούς του παρόντος ως χειρωνακτική διακίνηση φορτίων νοείται κάθε μετατόπιση ή στήριξη φορτίου, από ένα ή περισσότερους εργαζόμενους, όπως η ανύψωση, η απόθεση, η ώθηση, η έλξη ή η μετακίνηση φορτίου, η οποία λόγω των χαρακτηριστικών της ή εξαιτίας δυσμενών εργονομικών συνθηκών, περιέχει κινδύνους ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ

Άρθρο 3

Γενική διάταξη

1. Ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα ή χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα και ιδίως τον κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό, προκειμένου να αποφευχθεί η ανάγκη χειρωνακτικής διακίνησης φορτίων από τους εργαζόμενους.
2. Όταν δεν μπορεί να αποφευχθεί η χειρωνακτική διακίνηση φορτίων από εργαζομένους, ο εργοδότης λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα, χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα ή παρέχει στους εργαζομένους τα μέσα αυτά, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος που διατρέχουν κατά τη χειρωνακτική διακίνηση των φορτίων αυτών, λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.

Άρθρο 4

Οργάνωση των θέσεων εργασίας

Σε όλες τις περιπτώσεις που είναι αναπόφευκτη η χειρωνακτική διακίνηση φορτίων από τον εργαζόμενο, ο εργοδότης οργανώνει τις θέσεις εργασίας κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η διακίνηση αυτή να μην προκαλεί κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων και για το σκοπό αυτό:

1. Αξιολογεί, εάν είναι δυνατόν εκ των προτέρων, τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας του συγκεκριμένου τύπου εργασίας, εξετάζοντας ιδίως τα χαρακτηριστικά του φορτίου και λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.
2. Μεριμνά για την αποφυγή ή την μείωση του κινδύνου βλάβης ιδίως για τη ράχη και την οσφυϊκή χώρα των εργαζομένων, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα, εξετάζοντας ιδίως τα χαρακτηριστικά του εργασιακού περιβάλλοντος και τις απαιτήσεις της εργασίας και λαμβάνοντας υπόψη το παράρτημα Ι του άρθρου 8.

Άρθρο 5

Χρήση του παραρτήματος ΙΙ

Ο εργοδότης προκειμένου να αναθέσει εργασία χειρωνακτικής διακίνησης φορτίου σε εργαζόμενους, λαμβάνει υπόψη:

1. Το παράρτημα ΙΙ του άρθρου 8.
2. Τις ιδιαίτερες ρυθμίσεις που ισχύουν για τους εργαζόμενους που υπάγονται σε ευαίσθητες ομάδες κινδύνου.
3. Την κατάσταση της υγείας των εργαζομένων όπως αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που αφορούν στην επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων.

Άρθρο 6

Ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων

1. Στα πλαίσια της ενημέρωσης των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργαζόμενοι ή / και οι εκπρόσωποί τους ενημερώνονται και για όλα τα μέτρα σχετικά με την προστασία της ασφάλειας και της υγείας που προβλέπονται από το παρόν προεδρικό διάταγμα.
2. Οι εργοδότες οφείλουν να μεριμνούν, ώστε να παρέχονται στους εργαζόμενους ή/και στους εκπροσώπους τους γενικές υποδείξεις και, όποτε είναι δυνατό, ακριβείς πληροφορίες σχετικά με:
  - α) Το βάρος του φορτίου.
  - β) Το κέντρο βάρους της βαρύτερης πλευράς, εφόσον το περιεχόμενο μιας συσκευασίας είναι έκκεντρα τοποθετημένο.
3. Στα πλαίσια της εκπαίδευσης των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, οι εργοδότες οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι εργαζόμενοι να λαμβάνουν επιπλέον επαρκή εκπαίδευση και ακριβή ενημέρωση όσον αφορά την ορθή χειρωνακτική διακίνηση φορτίων και τους κινδύνους που διατρέχουν, ιδιαίτερα όταν οι δραστηριότητες αυτές δεν εκτελούνται κατά τρόπο σωστό, λαμβάνοντας υπόψη τα παραρτήματα I και II του άρθρου 8.

Άρθρο 7

Διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων

1. Στα πλαίσια της διαβούλευσης και της συμμετοχής των εργαζομένων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις οι εργοδότες ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων ή / και των εκπροσώπων τους και διευκολύνουν τη συμμετοχή τους, αναφορικά με τα θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος.
2. Οι εργαζόμενοι ή/και οι εκπρόσωποί τους ενημερώνονται για όλα τα μέτρα που πρόκειται να ληφθούν ή έχουν ήδη ληφθεί, όσον αφορά στην ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται κατά την εργασία εξοπλισμοί εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 8

Προσάρτηση των παραρτημάτων

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος το παράρτημα I που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2, άρθρο 4 και άρθρο 6 παράγραφος 2 και το παράρτημα II που αναφέρεται στο άρθρο 5 και άρθρο 6 παράγραφος 2 και έχουν ως ακολούθως:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΥΠΟΨΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΦΟΡΤΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΒΛΑΒΗΣ ΤΗΣ ΡΑΧΗΣ Η / ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΣΦΥΙΚΗΣ ΧΩΡΑΣ

[άρθρο 3 παράγραφος 2, άρθρο 4 και άρθρο 6 παράγραφος 2]

[Για μια ορθή αξιολόγηση του κινδύνου που διατρέχει ο εργαζόμενος πρέπει να αναλύονται ταυτόχρονα πολλοί εκ των διαφόρων παραγόντων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ του παρόντος άρθρου.]

1. Χαρακτηριστικά φορτίου.

Η χειρωνακτική διακίνηση ενός φορτίου ενδέχεται να συνεπάγεται κίνδυνο για τη ράχη ή / και την οσφυϊκή χώρα, όταν το φορτίο:

- 1.1. Είναι υπερβολικά βαρύ ή υπερβολικά μεγάλο.
- 1.2. Είναι ογκώδες ή δύσκολο στο πιάσιμο.
- 1.3. Βρίσκεται σε ασταθή ισορροπία ή έχει περιεχόμενο που είναι δυνατό να μετατοπισθεί.
- 1.4. Είναι τοποθετημένο κατά τρόπο που επιβάλλει το πιάσιμο ή το χειρισμό του σε απόσταση από τον κορμό ή με σκύψιμο ή με στροφή του κορμού.
- 1.5. Είναι πιθανό, λόγω του εξωτερικού του σχήματος ή / και της σύστασής του να προκαλέσει κακώσεις στον εργαζόμενο, ιδίως σε περίπτωση πρόσκρουσης.

2. Απαιτούμενη σωματική προσπάθεια.

Η σωματική προσπάθεια είναι δυνατό να συνεπάγεται κίνδυνο, ιδίως για τη ράχη ή / και την οσφυϊκή χώρα όταν:

- 2.1. Είναι υπερβολικά κοπιώδης.
- 2.2. Πραγματοποιείται μόνο με στροφή του κορμού.
- 2.3. Είναι δυνατό να συνεπάγεται απότομη μετακίνηση του φορτίου.
- 2.4. Καταβάλλεται με το σώμα σε ασταθή θέση.

3. Χαρακτηριστικά του εργασιακού περιβάλλοντος.

Τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος εργασίας είναι δυνατό να αυξήσουν τον κίνδυνο, ιδίως για τη ράχη ή / και την οσφυϊκή χώρα, όταν:

- 3.1. Ο ελεύθερος χώρος, ιδίως κατά την κατακόρυφη έννοια, είναι ανεπαρκής για την εκτέλεση της συγκεκριμένης εργασίας.

- 3.2. Το δάπεδο είναι ανώμαλο και συνεπώς παρουσιάζει κινδύνους πρόσκρουσης των ποδιών κατά το βάδισμα ή είναι ολισθηρό για τα υποδήματα του εργαζόμενου.
  - 3.3. Ο χώρος εργασίας ή το εργασιακό περιβάλλον δεν επιτρέπει στον εργαζόμενο να διακινήσει χειρωνακτικά το φορτίο σε ασφαλές ύψος ή με καλή στάση του σώματός του.
  - 3.4. Το δάπεδο εργασίας ή η επιφάνεια πάνω στην οποία εκτελείται η εργασία παρουσιάζουν διακυμάνσεις καθ' ύψος, γεγονός που συνεπάγεται το χειρισμό του φορτίου σε διάφορα επίπεδα.
  - 3.5. Το δάπεδο ή η έδραση των ποδιών του εργαζόμενου είναι ασταθή.
  - 3.6. Η θερμοκρασία, η υγρασία, η κυκλοφορία του αέρα και ο φωτισμός είναι ακατάλληλα ή ανεπαρκή ή οι κλιματολογικές συνθήκες είναι δυσμενείς.
4. Χαρακτηριστικά της εργασίας.

Η εργασία είναι δυνατόν επίσης να συνεπάγεται κίνδυνο, ιδίως για τη ράχη ή / και την οσφυϊκή χώρα, όταν έχει ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- 4.1. Υπερβολικά συχνές ή υπερβολικά παρατεταμένες σωματικές προσπάθειες που επηρεάζουν ιδιαίτερα τη σπονδυλική στήλη.
- 4.2. Ανεπαρκή χρόνο σωματικής ανάπαυσης ή ανάκτησης δυνάμεων.
- 4.3. Υπερβολικές αποστάσεις ανύψωσης, καταβίβασης ή μεταφοράς.
- 4.4. Ρυθμό εργασίας που επιβάλλεται από διαδικασία που δεν μπορεί να μεταβάλλει ο εργαζόμενος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

[άρθρο 5 και άρθρο 6 παράγραφος 2]

[Για μια ορθή αξιολόγηση του κινδύνου που διατρέχει ο εργαζόμενος πρέπει να αναλύονται ταυτόχρονα πολλοί εκ των διαφόρων παραγόντων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα I και II του παρόντος άρθρου.]

Ο εργαζόμενος ενδέχεται να διατρέξει κίνδυνο όταν:

1. Έχει κατάσταση υγείας ασύμβατη ή / και ακατάλληλη σωματική διάπλαση για την εκτέλεση του συγκεκριμένου έργου.
2. Φέρει ακατάλληλα ενδύματα, υποδήματα ή άλλα προσωπικά είδη.
3. Δε διαθέτει επαρκείς γνώσεις ή δεν έχει εκπαιδευτεί κατάλληλα.

Άρθρο 9

Έλεγχος εφαρμογής

Ο έλεγχος της εφαρμογής του παρόντος ανατίθεται στις αρμόδιες επιθεωρήσεις εργασίας και συγκεκριμένα στα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΚΕ.Π.Ε.Κ.) ή στις Διευθύνσεις επιθεώρησης εργασίας με τα αρμόδια Τμήματα τεχνικής και υγειονομικής επιθεώρησης εργασίας ή στα Τμήματα επιθεώρησης εργασίας.

Άρθρο 10

Κυρώσεις

1. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται, ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις, οι διοικητικές κυρώσεις του άρθρου 24 του ν. 2224/94.
2. Σε κάθε εργοδότη, κατασκευαστή, παρασκευαστή, εισαγωγέα ή προμηθευτή, που παραβαίνει από αμέλεια ή πρόθεση τις διατάξεις του παρόντος επιβάλλονται οι ποινικές κυρώσεις του άρθρου 25 του ν. 2224/94 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 6 της ΚΥΑ 88555/3293/30.9.88 που κυρώθηκε με το άρθρο 39 του ν. 1836/89.
3. Οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας που διαπιστώνουν παραβάσεις του παρόντος ή / και επιβάλλουν ή κινούν τη διαδικασία της επιβολής των κυρώσεων της προηγούμενης παραγράφου, ενημερώνουν για το όλο θέμα τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας.

Άρθρο 11

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υφυπουργό Εργασίας αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα , 17 Δεκεμβρίου 1994